

**Περίληψη Γνώμης Επιτρόπου υπό μορφή Απόφασης
σχετικά με την Εκτίμηση Αντικτύπου Προστασίας Δεδομένων που υπέβαλε
το ΥΠΠΑΝ αναφορικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση**

**σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 58(3)(α) και (γ) του Γενικού
Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων (εφεξής «ο Κανονισμός»)**

A. Ιστορικό:

Το Υπουργείο Παιδείας Πολιτισμού Αθλητισμού και Νεολαίας (εφεξής «το ΥΠΠΑΝ») υπέβαλε στο Γραφείο της Επιτρόπου, ως η προβλεπόμενη υποχρέωσή του δυνάμει των περί της Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2020 / Κ.Δ.Π 448/2020 (Κανονισμός 6^Α) και περί της Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2020/ Κ.Δ.Π 449/2020 (Κανονισμός 7) (αμφότεροι εφεξής «οι Κανονισμοί») στους οποίους ορίζονται:

«Νοείται περαιτέρω ότι η αρμόδια Αρχή εκδίδει, μετά τη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων σύμφωνα με το άρθρο 35 παράγραφος 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 και την προηγούμενη διαβούλευση με τον Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, δεσμευτικές Οδηγίες στις οποίες ορίζονται και ρυθμίζονται τηρουμένων των διατάξεων του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 ο σκοπός, τα τεχνολογικά μέσα και η χρήση τους για την υλοποίηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, η διαδικασία και ο τρόπος συμμετοχής των εκπαιδευτικών λειτουργών και των μαθητών σε αυτήν, η συλλογή, η επεξεργασία και η περίοδος αποθήκευσης των προσωπικών δεδομένων μαθητών και εκπαιδευτικών λειτουργών και οργανωτικά, τεχνικά και μέτρα φυσικής ασφάλειας προς διασφάλιση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των συμμετεχόντων στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και οποιαδήποτε άλλη απαραίτητη λεπτομέρεια»,

Εκτίμηση Αντικτύπου Προστασίας Δεδομένων (εφεξής «η ΕΑΠΔ») σχετικά με την Εξ αποστάσεως εκπαίδευση με την επιστολή του ημερ. 10/11/2020.

Λόγω του έκτακτου χαρακτήρα αλλά και του κατεπείγοντος των επιβαλλόμενων νέων μέτρων δεν υπήρχε ο απαραίτητος χρόνος ώστε το ΥΠΠΑΝ να καταρτίσει έγκαιρα, την ΕΑΠΔ. Για το λόγο αυτό κρίθηκε απαραίτητο η Επίτροπος να εκδώσει σχετικές **Οδηγίες** ημερ. 6/5/2020 καθώς και **Εντολές** ημερ. 15/5/2020 στηριζόμενη στα ευρήματα του Γραφείου της στη βάση επιτόπιων δειγματοληπτικών ελέγχων που διενήργησε σε Λύκεια ανά το Παγκύπριο.

Με τις **Οδηγίες** και τις **Εντολές** προς το ΥΠΠΑΝ, η Επίτροπος παρέιχε συγκεκριμένη καθοδήγηση για επιβαλλόμενες ενέργειες ή μέτρα ώστε η συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων τόσο των μαθητών όσο και των

εκπαιδευτικών λειτουργιών, ιδίως κατά τη διεξαγωγή των μαθημάτων σε πραγματικό χρόνο μέσω της πλατφόρμας Microsoft TEAMS να είναι σύννομη και αναλογική ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των προσωπικών δεδομένων τους και κατ' επέκταση η προστασία της αξιοπρέπειας και της ιδιωτικής τους ζωής.

Στις **Οδηγίες** προς το ΥΠΠΑΝ (ημερ. 6/5/2020), μεταξύ άλλων δόθηκαν οδηγίες ως προς τα ακόλουθα:

(α) Κάθε συλλογή, χρήση, κοινολόγηση, διαβίβαση, αποθήκευση και κάθε άλλης μορφής επεξεργασία προσωπικών δεδομένων συμπεριλαμβανομένων απλών ή βιομετρικών δεδομένων που προκύπτουν από τεχνική ή άλλη επεξεργασία π.χ η φωνή, μπορούν να τυγχάνουν επεξεργασίας μόνο με την αυστηρή τήρηση των αρχών προστασίας δεδομένων (βλ. άρθρο 5 του ΓΚΠΔ) και των προϋποθέσεων που καθιστούν κάθε επεξεργασία σύννομη ανάλογα με το είδος των δεδομένων (βλ. άρθρα 6 και 9).

(β) Η διαφάνεια κατέχει εξέχουσα θέση σε ολόκληρο το νομοθετικό οικοδόμημα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και έχει διττή σημασία με την έννοια ότι η σύννομη και ορθή ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων τους διευκολύνει την άσκηση των δικαιωμάτων τους και την διατήρηση του ελέγχου των δεδομένων τους σε κάθε στάδιο της επεξεργασίας.

(γ) Έκδοση γραπτών οδηγιών προς εκπαιδευτικούς και σχολικές μονάδες και ορισμός συνδέσμων επαφής για συντονισμό και ομοιόμορφη εφαρμογή της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης.

(δ) Υποβολή κατευθύνσεων και συμβουλών από την ομάδα ΥΠΔ του Υπουργείου, ως το καθ' ύλην αρμόδιο όργανο για κάθε θέμα που αφορά στην προστασία προσωπικών δεδομένων και επικοινωνία με το Γραφείο μου.

(ε) Εκπαίδευση / επιμόρφωση και διαρκής υποστήριξη εκπαιδευτικών (help desk – τηλεφωνικό κέντρο υποστήριξης) για την ορθή και ασφαλή χρήση των εφαρμογών.

στ) Διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου ως υποχρεωτικό μέτρο.

Με την **Απόφαση / Εντολές** προς το ΥΠΠΑΝ ημερ. 15/5/2020, δόθηκαν εντολές στο ΥΠΠΑΝ μεταξύ άλλων σχετικά με τα ακόλουθα:

(α) Στην απουσία νομοθετικού ερείσματος, δεδομένου ότι δεν είχε μέχρι τότε (Μάιο 2020) θεσμοθετηθεί ήτοι πλαισιωθεί νομοθετικά η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η απευθείας μετάδοση **ηχητικού μόνο υλικού** από τις παραδόσεις στις αίθουσες διδασκαλίας σε ομάδα μαθητών χωρίς φυσική παρουσία στη σχολική μονάδα αποτελούσε συνέχιση της συμβατικής / παραδοσιακής

εκπαίδευσης, η οποία εμπίπτει στο πλαίσιο της σχέσης απασχόλησης που ρυθμίζεται πρωτίστως με πρωτογενείς και δευτερογενείς κανόνες δικαίου, οι οποίοι αποτελούν τη νομική βάση για την εν λόγω επεξεργασία δεδομένων.

(β) Η λήψη εικόνας και /ή οπτικού υλικού των μαθητών με φυσική παρουσία στην αίθουσα διδασκαλίας ή των μαθητών χωρίς φυσική παρουσία δεν επιτρέπεται και δεν καθίσταται νόμιμη ως αντιβαίνουσα στις θεμελιώδεις αρχές νόμιμης επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων και στερούμενη νομικής βάσης.

(γ) Μεριμνήσει για την εφαρμογή ομοιόμορφης και ενιαίας πολιτικής εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης από όλες τις σχολικές μονάδες ως ακολούθως-

(δ) Προβεί σε έκδοση απλοποιημένων και αναλυτικών γραπτών οδηγιών για την ορθή και ασφαλή χρησιμοποίηση των εργαλείων, ρυθμίσεων και γενικά της πλατφόρμας TEAMS.

(ε) Προβεί σε επιμόρφωση και κατάρτιση όλων των χρηστών της πλατφόρμας για διασφάλιση της ορθής και ασφαλούς χρήσης της πλατφόρμας, των εργαλείων και ρυθμίσεων της ώστε να αποφευχθούν κατά το μέγιστο δυνατό βαθμό συμβάντα ασφαλείας.

(στ) Προβεί σε ενημέρωση όλων των χρηστών της πλατφόρμας σχετικά με τη συλλογή και επεξεργασία των δεδομένων τους. (Δεν αρκεί η παραπομπή σε συνδέσμους πολιτικών της αναδόχου εταιρείας Microsoft.).

Στις **2/10/2020** δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας οι Κανονισμοί ως τροποποιήθηκαν με σκοπό τη **θεσμοθέτηση του πλαισίου της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης** μετά από προηγούμενη διαβούλευση με το Γραφείο της Επιτρόπου.

Ως αποτέλεσμα της τροποποίησης των Κανονισμών τον Οκτώβριο 2020 έγινε εισαγωγή της έννοιας της Εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και θεσμοθέτηση όλων των μορφών της σύγχρονη και ασύγχρονη, καθολική ή συνδυασμός μεικτού ή υβριδικού συστήματος δια ζώσης και εξ αποστάσεως, και θεσμοθετήθηκε κατά τον τρόπο αυτό το πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης το οποίο ενεργοποιείται και υλοποιείται **ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΙΝ** σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης ή ανωτέρας βίας όπως προostάζουν για παράδειγμα οι περίοδοι πανδημίας.

Οι Κανονισμοί, ως τροποποιήθηκαν συνιστούν το νομικό εργαλείο για την έννομη υποχρέωση του ΥΠΠΑΝ, ήτοι τη **νομική βάση** για την παροχή και /ή εξασφάλιση κατ' εξαίρεσιν κατά τις κρίσιμες αυτές περιόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευση στους μαθητές όλων των δημοσίων σχολείων της Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 6(1)(γ) του Κανονισμού και τηρουμένων όλων των διατάξεων του και ιδίως των βασικών αρχών νόμιμης συλλογής και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Το ΥΠΠΑΝ εκπόνησε την ΕΑΠΔ, την οποία και υπέβαλε για σκοπούς προηγούμενης διαβούλευσης στο Γραφείο της Επιτρόπου, τηρουμένων των ακόλουθων προνοιών, στο Γραφείο μου στις 10/11/2020.

(α) Των Κανονισμών Κ.Δ.Π 448/2020, Κ.Δ.Π 449/2020,(Βλ. παρ. 1.1 και 1.4 ανωτέρω),

(β) Των Οδηγιών και των Εντολών που εξέδωσα (Βλ. παρ. 1.6.1 και 1.6.2 ανωτέρω),

(γ) Των διατάξεων των άρθρων 35 και 36 του Κανονισμού (ιδιαίτερα εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο των προνοιών του άρθρου 36(5)).

(δ) Των διατάξεων του άρθρου 58(3)(α) και (γ) του Κανονισμού.

Β. Διαπιστώσεις / σχόλια και Επιβαλλόμενες ενέργειες εντός του χρονοδιαγράμματος του Διατακτικού της παρούσας Απόφασης:

Σχόλιο 1: Η οπτικογράφηση του μαθήματος κατά την υβριδικού τύπου εκπαίδευση/ διδασκαλία που γίνεται σε πραγματικό χρόνο με σκοπό τη μετέπειτα παρακολούθηση σε μεταγενέστερο χρόνο, κρίθηκε ότι υπερβαίνει το σκοπό και δεν συνάδει με τη φύση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ως κατ' εξαίρεση εκπαίδευσης.

Για το λόγο αυτό δεν καθίσταται επιτρεπτή.

Σχόλιο 2: Σύμφωνα με την ΕΑΠΔ, οι εταιρείες Cyta και H.S.Data είναι εκτελούντες την επεξεργασία. Δεν έχει υπογραφεί σύμβαση ανάθεσης επεξεργασίας με τη Cyta ενώ η σύμβαση με την H.S.Data δεν πληροί τα χαρακτηριστικά των διατάξεων του άρθρου 28 του Κανονισμού σχετικά με τη σύμβαση ανάθεσης επεξεργασίας.

Το ΥΠΠΑΝ υπέχει υποχρέωση να μεριμνήσει εντός του χρονοδιαγράμματος στη συνομολόγηση σύμβασης με τη Cyta και την H.S.DATA.

Σχόλιο 3: Σύμφωνα με την ΕΑΠΔ «κατά τη Δημιουργία Ομάδας/ Διαδικτυακή τάξη ο εκπαιδευτικός, χρησιμοποιώντας το Search tool, με το οποίο καταχωρώντας μόνο τα αρχικά του ονόματος κάποιου μαθητή/εκπαιδευτικού **εμφανίζονται/αποκαλύπτονται συναφή ονοματεπώνυμα άλλων χρηστών της κοινότητας της πλατφόρμας σε Παγκύπρια βάση, μπορεί να προσθέσει άτομα στην ομάδα του.**».

Το θέμα αυτό ήταν ένα από τα θέματα που είχαν υποδειχθεί με την Απόφασή / Εντολές της Επιτρόπου ημερομηνίας 15/5/2020.

Το ΥΠΠΑΝ θα πρέπει εντός του χρονοδιαγράμματος να μεριμνήσει, ώστε να γίνουν οι απαραίτητες βελτιστοποιήσεις στο σύστημα μέσω των απαραίτητων παραμετροποιήσεων ώστε κατά τη δημιουργία ομάδας οι καθηγητές να μην έχουν πρόσβαση στα ονόματα όλων των μαθητών και εκπαιδευτικών σε

Παγκύπρια βάση αλλά μόνο στα ονόματα των μαθητών ή και εκπαιδευτικών λειτουργιών του σχολείου τους.

Εάν το πιο πάνω δεν είναι δυνατό, θα μπορούσε να ανατεθεί η δημιουργία ομάδων σε 1 ή 2 άτομα σε κάθε σχολείο, ώστε να περιοριστεί ο αριθμός των ατόμων που θα έχουν πρόσβαση στα ονόματα των μαθητών ή και εκπαιδευτικών λειτουργιών σε Παγκύπρια βάση.

Το ΥΠΠΑΝ υπέχει υποχρέωση να μεριμνήσει, το αργότερο εντός του χρονοδιαγράμματος, ως το Διατακτικό της παρούσας Απόφασης, στην εξεύρεση λύσης προς διασφάλιση της αρχής της ελαχιστοποίησης των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Βλ. 5(1)(γ) του Κανονισμού).

Σχόλιο 4: Σχετικά με την αξιολόγηση του κινδύνου που δύναται να επιφέρει ενδεχόμενη διαβίβαση δεδομένων σε τρίτες χώρες μέσω της πλατφόρμας και των εργαλείων της εταιρείας παρόχου Microsoft, η οποία εδρεύει στις ΗΠΑ και των υπερβολών της σε άλλες τρίτες χώρες, στην ΕΑΠΔ έχει σημειωθεί, χωρίς όμως να στοιχειοθετηθεί ειδικά ότι:

«Προς αντιμετώπιση του κινδύνου η Microsoft έχει αναθεωρήσει τη Σύμβαση Προστασίας Δεδομένων στις 21 Ιουλίου 2020, (Microsoft Online Services Data Protection Addendum Last updated July 21, 2020) και έχει παραπέμψει το ΥΠΠΑΝ σε ανάρτηση στην ιστοσελίδα της που επιβεβαιώνει ότι τα δεδομένα διατηρούνται σε βάσεις δεδομένων ενός ΕΕ. Στη δε Σύμβαση Προστασίας Δεδομένων δεσμεύεται ότι δε θα διαβιβάζει, φυλάξει ή επεξεργαστεί δεδομένα σε χώρες ή/και διεθνείς οργανισμούς εκτός της ΕΕ και σε χώρες που καλύπτονται από “Απόφαση Επάρκειας”, εκτός και εάν η πράξη επεξεργασίας καλύπτεται από τυποποιημένες ρήτρες προστασίας δεδομένων που εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Επομένως η πιθανότητα επέλευσης του κινδύνου κρίνεται ως «1 - Απίθανη» και επομένως το επίπεδο του κινδύνου «Χαμηλό»».

Η πάροχος της πλατφόρμας OFFICE 365 (MS TEAMS), εταιρεία Microsoft, η οποία εδρεύει στις ΗΠΑ, υπέχει ιδιότητα εκτελούντα την επεξεργασία τόσο σε σχέση με τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν στους λογαριασμούς των χρηστών της πλατφόρμας (azure active directory) τα οποία φιλοξενούνται σε υπολογιστικό νέφος της εταιρείας, όσο και σε σχέση με τη διαχείριση των εργαλείων της πλατφόρμας.

Αφού αξιολογήθηκαν όλα τα σχετικά έγγραφα, πολιτικές και συμφωνίες της εταιρείας η Επίτροπος έκρινε απαραίτητη την προσκόμιση από το ΥΠΠΑΝ στο πλαίσιο και για τους σκοπούς της διασφάλισης της αρχής της λογοδοσίας, **(Βλ. άρθρο 5(2) του Κανονισμού)** ότι αναφορικά με όλες τις παρεχόμενες υπηρεσίες της Microsoft στο ΥΠΠΑΝ, δεν διαβιβάζονται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα

σε προορισμούς εκτός Ε.Ε και ΕΟΧ άλλως θα πρέπει να μελετήσει την απόφαση C-311/18 του ΔΕΕ και την τυχόν σχετική καθοδήγηση που πιθανό να παρασχεθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, ώστε να προβεί στις ανάλογες ενέργειες για την ορθή εφαρμογή της Απόφασης του ΔΕΕ.

Σχόλιο 5: Στην ΕΑΠΔ δεν γίνεται αναφορά σχετικά με τα μεταδεδομένα που συλλέγονται κατά την χρήση της πλατφόρμας της Microsoft και το χρονικό διάστημα για το οποίο θα διατηρούνται από την Microsoft. Το ΥΠΠΑΝ θα πρέπει να περιλάβει στην ΕΑΠΔ τυχόν κινδύνους που σχετίζονται με το θέμα αυτό.

Σχόλιο 6: Η ΕΑΠΔ προνοεί αναφορικά με την Επεξεργασία Οπτικοακουστικού Υλικού Εκπαιδευτικών για άλλους σκοπούς και τη μετέπειτα αξιοποίηση του ψηφιακού υλικού εκπαίδευσης στην ασύγχρονη μορφή σε κανονικές συνθήκες και όχι εφόσον συντρέχουν λόγοι ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος λόγω καταστάσεων ανωτέρας βίας ή εκτάκτου ανάγκης ότι καθίσταται επιτρεπτή και νόμιμη μόνο με τη λήψη συγκατάθεσης των εκπαιδευτικών. Στο πλαίσιο αυτό το ΥΠΠΑΝ, πρότεινε την αξιοποίηση της συγκατάθεσης ως νομική βάση για την οπτικογράφηση και μετάδοση ασύγχρονου τύπου περιεχομένου/υλικού που περιλαμβάνει αποκλειστικά δεδομένα του εκπαιδευτικού και όχι των παιδιών.

Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση αποτελεί κατ'εξάιρεση εκπαιδευτική διαδικασία. Ενδεχόμενη μεταγενέστερη επεξεργασία δεν φαίνεται να συνάδει με τον αρχικό σκοπό και η νομική βάση της αρχικής επεξεργασίας δεν μπορεί να καλύψει τη μεταγενέστερη επεξεργασία. Βλ. Αιτ.σκέψη 50 του Κανονισμού.

Επιπρόσθετα του ανωτέρω σχολίου - Η συγκατάθεση κατά κανόνα δεν μπορεί να αποτελέσει έγκυρη νομική βάση όπου αφορά σε δημόσιες αρχές (ΥΠΠΑΝ – Δημόσια σχολεία) και σχέσεις απασχόλησης. Στην προκειμένη αφορά αμφότερες τις περιπτώσεις. Είναι απίθανο ο εργαζόμενος να είναι σε θέση να ανταποκριθεί ελεύθερα στο αίτημα συγκατάθεσης του εργοδότη του εκτός αν είναι σε θέση ο εργοδότης να αποδείξει ότι αποτελεί πραγματική επιλογή του υπαλλήλου και ότι ενδεχόμενη άρνησή του δεν θα επιφέρει οποιαδήποτε αρνητική συνέπεια στη σχέση απασχόλησής του π.χ κριτήριο και παράγοντας δυσμενούς αξιολόγησης.

Νοείται ότι θα μπορούσε υπό τις περιστάσεις το ψηφιακό υλικό εκπαίδευσης στην ασύγχρονη μορφή του να αξιοποιηθεί από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό λειτουργό, δεδομένου ότι δεν περιλαμβάνει ηχητικό ή οπτικό υλικό, το οποίο μπορεί να ταυτοποιήσει άμεσα ή έμμεσα οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο.

Σχόλιο 7: *Μετάδοση Εικόνας Μαθητών «η μετάδοση εικόνας μαθητών στερείται νομικής βάσης και απαγορεύεται.»*

Το ΥΠΠΑΝ επιβεβαίωσε τη συμμόρφωσή του με την Απόφαση – Εντολές μου ημερ. 15/5/2020.

Σχόλιο 8: Αναφορικά με τη μετάδοση της εικόνας του εκπαιδευτικού λειτουργού κατά τη σύγχρονη διδασκαλία / εκπαίδευση, είτε από την αίθουσα διδασκαλίας με βάση το υβριδικό σύστημα, είτε από τον ιδιωτικό χώρο του εκπαιδευτικού λειτουργού για τους σκοπούς της παρούσας εκτίμησης ακολουθεί εκτίμηση σε ό,τι αφορά στη χρήση της κάμερας, ως κατάλληλου και απαραίτητου τεχνολογικού μέσου κατά τη σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση/ διδασκαλία.

Το ΥΠΠΑΝ μέσα από την ΕΑΠΔ υπερτόνισε τη χρησιμότητα της κάμερας και την αξιοποίησή της *«ως βασικού εργαλείου για την επικοινωνία και την αμεσότητα μεταξύ εκπαιδευτικού – μαθητή/τριας. Μέσω της κάμερας, οι μαθητές μπορούν να ακούν και να βλέπουν τον εκπαιδευτικό τους να επεξηγεί τις υπό διδασκαλία έννοιες, να χρησιμοποιεί τον πίνακα της τάξης επιλύοντας σχετικές ασκήσεις ή να επιδεικνύει συγκεκριμένες πειραματικές δραστηριότητες, ή άλλα εποπτικά μέσα, απαραίτητα για τη διδασκαλία του μαθήματος και,*

*Συμπερασματικά, έκρινε ότι η μετάδοση εικόνας είναι απαραίτητη αποκλειστικά για την διεξαγωγή του εξ αποστάσεως μαθήματος και όχι για άλλο σκοπό, αποτελεί συνέχιση της συμβατικής σχέσης μεταξύ εκπαιδευτικού και ΥΠΠΑΝ το οποίο έχει **έννομη υποχρέωση** σε συνθήκες ουσιαστικού δημοσίου συμφέροντος λόγω καταστάσεων ανωτέρας βίας ή εκτάκτου ανάγκης και τηρουμένων των απαραίτητων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων να εκτελέσει τη συγκεκριμένη επιμέρους επεξεργασία.....*

προσδίδει απαραίτητα στοιχεία του παιδαγωγικού ρόλου του/της εκπαιδευτικού για τη διεξαγωγή του εξ αποστάσεως μαθήματος προκειμένου το μάθημα να είναι αντίστοιχης αξίας με το συμβατικό μάθημα και να αποφευχθούν ανισορροπίες μεταξύ των μαθητών που βρίσκονται στην τάξη και αυτών που παρακολουθούν από απόσταση.».

Η εκτίμηση του ΥΠΠΑΝ κρίνεται καταρχήν βάσιμη σχετικά με την αξία που προσδίδει στην ποιότητα του μαθήματος το οπτικοακουστικό υλικό και στη συγκεκριμένη περίπτωση η εικόνα του εκπαιδευτικού που συνθέτει τη μονόδρομη επικοινωνία προς το σύνολο των μαθητών (είτε στην υβριδική μορφή είτε στην καθολική εξ αποστάσεως εκπαίδευση /διδασκαλία), οι οποίοι θα μπορούν να τον ακούουν και βλέπουν ενώ εκείνος θα μπορεί μόνο να τους ακούει.

Η μετάδοση της εικόνας του εκπαιδευτικού, ήτοι του μαθήματός του καθιστά τον μαθητή από απλό ακροατή σε ενεργό θεατή και συμμετέχοντα σε μία πολυμορφική μάθηση με βασικό συστατικό την αλληλεπίδραση μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό προσέγγισης του ποιοτικού κριτηρίου της διά ζώσης εκπαίδευσης, και αυτό καθιστά τη μετάδοση της εικόνας σημαντική έως απαραίτητη για τουλάχιστον δύο λόγους (α) την

ουσιαστική και αποτελεσματική παροχή εκπαιδευτικών υπηρεσιών προς τους εξ αποστάσεως μαθητές μέσω της αλληλεπίδρασης στο μάθημα και (β) την παροχή, κατά το δυνατό, ίσων ευκαιριών πρόσβασης στην παραδοσιακή και διά ζώσης διδασκαλία μεταξύ ομάδων μαθητών με φυσική παρουσία και ομάδων μαθητών εξ αποστάσεως.

Ωστόσο σε κάθε περίπτωση η αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων που έχει υποχρέωση να εφαρμόζει έκαστος υπεύθυνος επεξεργασίας προστάζει και /ή επιβάλλει όπως τα δεδομένα που κάθε φορά συλλέγονται και τυγχάνουν επεξεργασίας να είναι κατάλληλα, συναφή και να περιορίζονται στο αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους υποβάλλονται σε επεξεργασία («ελαχιστοποίηση των δεδομένων»).

Συναφώς και στην παρούσα περίπτωση εκεί και όπου σύμφωνα με τη φύση, το σκοπό ή το αντικείμενό της διδασκαλίας ή του μαθήματος η κατανόηση ή αντίληψη του μαθήματος απαιτεί οπτική επαφή του μαθητή με τον εκπαιδευτικό λειτουργό ή με δραστηριότητά του κατά την παράδοση του μαθήματος η οποία μπορεί να έχει μία από τις κατωτέρω μορφές π.χ συνέντευξη / συζήτηση, αφήγηση/διάλεξη, ντοκιμαντέρ, δραματοποίηση, εργαστηριακές / πειραματικές επιδείξεις, δραστηριότητες / ασκήσεις στον πίνακα κλπ, ο εκπαιδευτικός λειτουργός θα μπορεί **κατά την κρίση** του να ενεργοποιεί και να απενεργοποιεί εκεί και όπου απαιτείται την κάμερα και να την εστιάζει μόνο σε εκείνο το σημείο του πίνακα, βιντεοπροβολέα ή οθόνης του υπολογιστή που κρίνει απαραίτητο ανάλογα με τις απαιτήσεις έκαστης διδασκαλίας, μέχρι την έκδοση καταλόγου από το ΥΠΠΑΝ, (το αργότερο εντός του χρονοδιαγράμματος, στον οποίο θα καθορίζονται επακριβώς οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες που επιβάλλουν, κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση / διδασκαλία, την ενεργοποίηση της κάμερας και τη λήψη οπτικού υλικού και θα αιτιολογείται η αναγκαιότητα και η αναλογικότητά τους σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο της συγκεκριμένης εκπαιδευτικής δραστηριότητας.

Νοείται ότι η **κρίση** έκαστου εκπαιδευτικού για την ενεργοποίηση της κάμερας δεν μπορεί να ταυτιστεί και δεν αποτελεί συγκατάθεση σύμφωνα με την ερμηνεία του όρου ως αποδίδεται στις διατάξεις του άρθρου 4(11) του Κανονισμού.

Σχόλιο 9: Στην ΕΑΠΔ έχει αναγνωρισθεί και αντισταθμισθεί του κινδύνους από την Καταγραφή ή/και αποκάλυψη της εικόνας ή άλλων στοιχείων που προβάλλεται/ονται κατά την πραγματοποίηση διαδικτυακής διδασκαλίας από άλλους χρήστες ή τρίτους που βρίσκονται στον ίδιο χώρο με κάποιο χρήστη.

Οι κίνδυνοι είναι συναφείς και αφορούν στην πιθανότητα καταγραφής ή αποκάλυψης της εικόνας του εκπαιδευτικού λειτουργού κατά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, είτε με τη χρήση επεμβατικών λογισμικών ή ατομικών ηλεκτρονικών

συσκευών (κινητό τηλέφωνο), είτε με την απλή παρουσία τρίτου προσώπου κατά την εξ αποστάσεως διδασκαλία στο φυσικό χώρο μαθητή/τριας.

Οι τεχνικές δυνατότητες της πλατφόρμας TEAMS καθιστούν ανέφικτη τη δυνατότητα καταγραφής και αποθήκευσης ήχου και εικόνας της εξ αποστάσεως διδασκαλίας από τους μαθητές μέσω της πλατφόρμας νοουμένου ότι η δυνατότητα αυτή είναι απενεργοποιημένη. Οι συναφείς κίνδυνοι παράνομης επεξεργασίας με τη μορφή διάδοσης παραμένουν και μπορεί να είναι προϊόν χρήσης ατομικών ηλεκτρονικών συσκευών ή επεμβατικών λογισμικών που έχουν εγκατεστημένα στους Η.Υ τους οι μαθητές. Τα προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης από το ΥΠΠΑΝ, όπως η παροχή κατάλληλης ενημέρωσης με Οδηγούς και ευαισθητοποίησης των μαθητών και γονέων τους θα μπορούσε να λειτουργήσει ως ένα κατάλληλο μέτρο μετριασμού των επιπτώσεων των κινδύνων που σχετίζονται με τη μη νόμιμη διάδοση δεδομένων του εκπαιδευτικού λειτουργού, **δεν κρίθηκαν από την Επιτροπή επαρκή** ώστε να λειτουργήσουν αποτρεπτικά και να εξουδετερώσουν σε ικανοποιητικό βαθμό τους υπολειπόμενους κινδύνους και /ή συναφή περιστατικά παραβίασης δεδομένων των εκπαιδευτικών λειτουργών.

Η υποβολή σχετικής καταγγελίας στο Γραφείο της Επιτροπής μπορεί να λειτουργήσει μόνο ως συμπληρωματικό μέτρο και ανεξάρτητα από τα άλλα μέτρα.

Ως εκ των ανωτέρω κρίνεται απαραίτητη η λήψη πρόσθετων μέτρων από το ΥΠΠΑΝ με τη «μορφή κυρώσεων παιδαγωγικής φύσης» για τους μαθητές που αποδεδειγμένα έχουν προβεί σε μη νόμιμη διάδοση δεδομένων του εκπαιδευτικού λειτουργού. Το ΥΠΠΑΝ κλήθηκε να καταρτίσει σχετική κατάσταση με «μορφή κυρώσεων παιδαγωγικής φύσης» εντός του χρονοδιαγράμματος.

Σχόλιο 10: Λόγω ελλείψεων εξοπλισμού σε ορισμένα σχολεία, ορισμένοι εκπαιδευτικοί πιθανό να κάνουν χρήση προσωπικών τους φορητών ηλεκτρονικών υπολογιστών για την παροχή της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης. Τέτοια χρήση ελλοχεύει κινδύνους κοινοποίησης δεδομένων των μαθητών σε μη εξουσιοδοτημένα άτομα. Στην ΕΑΠΔ δεν φαίνεται να έχει προβλεφθεί ο κίνδυνος αυτός για σκοπούς μετριασμού και αντιστάθμισης.

Το ΥΠΠΑΝ κλήθηκε όπως στις οδηγίες που θα ετοιμάσει προς τους εκπαιδευτικούς σε θέματα ασφαλούς διαχείρισης της πληροφορίας και των δεδομένων (Δράση 14), όπως περιληφθεί κατάλογος με πρακτικές / μέτρα που θα πρέπει να ακολουθούν σε τέτοιες περιπτώσεις, όπως π.χ. την ύπαρξη ενημερωμένου προγράμματος προστασίας από ιούς, μη φύλαξη υπηρεσιακών αρχείων σε υπολογιστή που χρησιμοποιείται από άλλα μέλη της οικογένειας του εκπαιδευτικού κ.λ.π.

Σχόλιο 11: Η ΕΑΠΔ δεν πραγματεύεται ούτε περιλαμβάνει ειδικές ρυθμίσεις σχετικά με τους μαθητές /τριες και εκπαιδευτικούς λειτουργούς της Ειδικής Εκπαίδευσης, προσαρμοσμένες στις ιδιαίτερες ανάγκες των παιδιών με αναπηρίες ή με άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και στις υπηρεσίες και τα προγράμματα που προσφέρει η Ειδική Εκπαίδευση, με σκοπό τη διασφάλιση ίσης πρόσβασης και συμμετοχής στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση όλων των παιδιών σε μία «ιδανική» εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις.

Το ΥΠΠΑΝ κλήθηκε να καταρτίσει οδηγίες για την ειδική εκπαίδευση στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με σεβασμό προς τη διαφορετικότητα έκαστου παιδιού, το αργότερο εντός του χρονοδιαγράμματος.

Γ. Κατάληξη – Διατακτικό:

Η Επίτροπος έκρινε νόμιμη την εξ αποστάσεως εκπαίδευση σύμφωνα με την τροπολογία των Κανονισμών στο πλαίσιο της Δημοτικής και Μέσης Δημόσιας Εκπαίδευσης σύμφωνα με τις Ενότητες Α και Β της παρούσας Απόφασης υπό τον Όρο ότι το ΥΠΠΑΝ θα μεριμνήσει το αργότερο εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της παραλαβής της παρούσας Απόφασης και θα προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σύμφωνα με την Ενότητα Β και θα ενημερώσει την Επίτροπο σχετικά με όλες τις ενέργειές του και την ολοκλήρωση των δράσεών του σύμφωνα με την ΕΑΠΔ.

18 Νοεμβρίου 2020